

Kamerleden nemen verkiezingen waar in Albanië

Van 9 tot en met 12 mei 2025 namen drie Nederlandse Kamerleden deel aan een waarneming van de parlementsverkiezingen in Albanië. Het Eerste Kamerlid [Farah Karimi](#) (GroenLinks-PvdA) was door de voorzitter van de OVSE, de Finse minister van Buitenlandse Zaken benoemd tot speciale coördinator en leider van de korte termijnwaarnemersmissie van de OVSE, het Tweede Kamerlid [Geert Gabriëls](#) (GroenLinks-PvdA) was aanwezig als lid van de OVSE Parlementaire Assemblee (OVSE PA) en [Rian Vogels](#) (VVD) als lid van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE). Van de totaal 365 waarnemers uit 47 landen waren er ruim 100 parlementariërs, namens de OVSE PA, de PACE en het Europees Parlement. De grote belangstelling voor deze verkiezingen kwam vooral door de status van Albanië als kandidaat-lidstaat van de Europese Unie. Voor de verkiezingen op zondag 11 mei waren er ongeveer 3,7 miljoen kiezers geregistreerd waaronder bijna 250.000 in het buitenland wonende Albanezen die deze verkiezingen voor het eerst vanuit het buitenland konden stemmen. De autoriteit voor bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad (SPAK) speelde een belangrijke rol bij de onderzoeken van gevallen naar corruptie bij verkiezingen. Voorafgaand aan de verkiezingsdag waren er twee dagen briefings voor de deelnemers. En marge van de bijeenkomsten sprak de delegatie met de Nederlandse ambassadeur, Reinout Vos en zijn plaatsvervanger Asli Çetinel. Karimi had als speciale coördinator nog ontmoetingen met de President van Albanië, Bajram Begaj en de minister voor Europese en Buitenlandse Zaken.

Verkiezingen in gepolariseerde omgeving

De verkiezingen vonden plaats in een sterk gepolariseerde omgeving en werden gezien als cruciaal voor de koers richting het lidmaatschap van de Europese Unie van Albanië. Volgens de internationale waarnemers waren de verkiezingen competitief en hadden de kiezers in theorie ruime keuze uit politieke alternatieven. De strijd ging echter vooral tussen de twee grootste politieke partijen, die van de socialistische premier Edi Rama, die een vierde termijn ambieert, en de partij van Sali Berisha, de eerste president die werd gekozen na de val van het communistische regime en leider van de centrumrechtse coalitie en tegen wie nog altijd een onderzoek loopt wegens vermeende corruptie. Tijdens de campagne profiteerde de regerende partij aanzienlijk van het gebruik van staatsmiddelen en gemakkelijke toegang tot de media. De onafhankelijkheid van de media werd ondermijnd door ondoorzichtige financiering en geconcentreerd eigendom, waardoor de twee grootste politieke partijen de berichtgeving domineerden. “Het rechtskader en de institutionele capaciteit maakten goed georganiseerde verkiezingen mogelijk, wat een solide democratische basis versterkte maar de kiezers kregen niet de kans om te luisteren naar een echte uitwisseling van politieke ideeën,” concludeerde Farah Karimi als speciaal coördinator en leider van de OVSE-waarnemers korte termijnwaarnemers. Ook merkte zij op dat de campagne was gericht op vijandige en persoonlijke aanvallen, vooral door de leiders van de twee grootste partijen, in plaats van op oplossingen gebaseerd debat. “Dat heeft het wantrouwen van het publiek in de politiek verdiept. Het land verdient eerlijke en constructieve politiek, niet alleen op de verkiezingsdag, maar elke dag,” aldus Karimi.

Waarnemingen in Tirana en omgeving

De Kamerleden Karimi, Vogels en Gabriëls hebben in Tirana en wijde omgeving de procedures waargenomen in de stembureaus die waren ingericht in voornamelijk basis- en middelbare scholen. Tijdens deze bezoeken werd er gekeken naar de gang van zaken op het stembureau, of de stembureaus voldoende toegankelijk waren voor minder validen en of het stemgeheim voldoende gewaarborgd werd. Ook spraken zij met de door politieke partijen benoemde voorzitter en vicevoorzitter van de stembureaus, en met aanwezigen rondom de stemlokalen. De algemene indruk

was dat er een goede en kalme sfeer was in de stembureaus, al was een groot deel van de stemlokalen niet goed toegankelijk voor minder validen, was het er soms druk en kwam het voor dat -tegen de regels in- mensen samen het stemhokje ingingen. Ook werd er met enige regelmaat een wat sturende aanwezigheid van partijwaarnemers in de stembureaus gesignaleerd. Regelmatig bleek dat het onduidelijkheid was waar de mensen hun stem konden uitbrengen en moesten zij worden doorverwezen naar een ander stembureau. "Hoewel de mensen zichtbaar betrokken zijn bij deze verkiezingen, is het wel een zorgelijke ontwikkeling dat de meeste schoolgebouwen die wij bezochten al feitelijk leeg stonden" aldus Geert Gabriëls. "Ondanks de economische ontwikkelingen van het land, zien weinig jongeren kansen op een goed inkomen en op een huis en zoeken de toekomst buiten Albanië," constateerde hij. Het tellen van de stemmen vond plaats in een centrale locatie, en zou pas aanvangen nadat alle stembussen waren ontvangen.

Voorbereidende briefings

Op vrijdag 9 en zaterdag 10 mei vonden er voorbereidende briefings plaats van de organisatie in Tirana. Zo kwamen er vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, de media, en de belangrijkste kandidaten van de politieke partijen, waaronder Rama en Berisha toelichtingen gaven en vragen beantwoorden van de waarnemers. De belangrijkste verkiezingsthema's van de deelnemende partijen is het lidmaatschap van de EU en de bestrijding van corruptie. Rian Vogels was onder de indruk van de samenwerking tussen het SPAK, het Openbaar Ministerie en de Centrale Kiescommissie (CEC) om de integriteit van het verkiezingsproces te waarborgen. "Al zal er nog meer vooruitgang moet worden geboekt in de bredere politieke cultuur en het vertrouwen van burgers," constateerde Vogels. "De overheid zal er aan moeten werken dat het goed bestuur alle geledingen van de samenleving bereikt," voegde zij daaraan toe. Aanvullend hebben de leden op vrijdagavond gesproken met de Nederlandse ambassadeur in Tirana, Reinout Vos.

Verklaringen

Lees [hier](#) de persverklaring van de OVSE PA en [hier](#) de uitgebreide verklaring van de OVSE PA, OVSE/ODIHR en PACE.